

॥ ४० ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ आकाशगडवपक्षीव ॥ ४४ ॥ रथचर्यासुरथवर्त्मसु ॥ ४५ ॥ परमोपेतः पराउक्तृष्टाचासौमालक्ष्मीश्चेतिपरमातयाउपेतः ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥

व्यूहः क्रौंचारुणोनामसर्वशत्रुनिवर्हणः ॥ यंबृहस्पतिरिन्द्रायतदादेवासुरेब्रवीत् ॥ ४० ॥ तंयथावत्प्रतिव्यूहंपरानीकविनाशनं ॥ अदृष्टपूर्वराजानः पश्यंतुकुरु
भिः सह ॥ ४१ ॥ यथोक्तः स नृदेवेन विष्णुर्वज्रभृतायथा ॥ प्रभाते सर्वसैन्यानामग्रे च क्रेधनं जयं ॥ ४२ ॥ आदित्यपथगः केतुस्तस्याद्भुतमनोरमः ॥ शासनात्पु
रुहूतस्य निर्मितो विश्वकर्मणा ॥ ४३ ॥ इन्द्रायुधसवर्णाभिः पताकाभिरलंकृतः ॥ आकाशगडवाकाशे गंधर्वनगरोपमः ॥ ४४ ॥ नृत्यमान इवाभाति रथचर्यासु
मारिष ॥ तेन रत्नवतापार्थः स च गांडीवधन्वना ॥ ४५ ॥ बभूव परमोपेतः सुमेरुरिव भानुना ॥ शिरोभूद्गुपदो राजामहत्यासेनयावृतः ॥ ४६ ॥ कुंतिभोजश्च चैघ
श्चक्षुभ्यां तौ जनेश्वरौ ॥ दाशार्णकाः प्रभद्राश्च दाशेरकगणैः सह ॥ ४७ ॥ अनूपकाः किराताश्च ग्रीवायां भरतर्षभ ॥ पटच्चरैश्च पौंड्रैश्च राजन्पौरवकैस्तथा ॥ ४८ ॥
निषादैः सहितश्चापि पृष्ठमासीद्युधिष्ठिरः ॥ पक्षौ तु भीमसेनश्च धृष्टद्युम्नश्च पार्षतः ॥ ४९ ॥ द्रौपदेयाभिर्मन्युश्च सात्यकिश्च महारथः ॥ पिशाचादारदाश्चैव पुंड्राः
कुंडीविषैः सह ॥ ५० ॥ मारुताधेनुकाश्चैव तंगणाः परतंगणाः ॥ बाल्हिकास्तित्तिराश्चैव चोलाः पांड्याश्च भारत ॥ ५१ ॥ एते जनपदाराज नृदक्षिणं पक्षमाश्रिताः
अग्निवेश्यास्तु हुंडाश्च मालवादानभारयः ॥ ५२ ॥ शबरा उद्रसाश्चैव वत्साश्च सहनाकुलैः ॥ नकुलः सहदेवश्च वामं पक्षं समाश्रिताः ॥ ५३ ॥ रथानामयुतं पक्षौ
शिरस्तु नियुतं तथा ॥ पृष्ठमर्बुदमेवासीत्सहस्राणि च विंशतिः ॥ ५४ ॥ ग्रीवायां नियुतं चापि सहस्राणि च सप्ततिः ॥ पक्षकोटिप्रपक्षेषु पक्षांतेषु च वारणाः ॥ ५५ ॥
जग्मुः परिवृता राजंश्चलंत इव पर्वताः ॥ जघनं पालयामास विराटः सहकेकयैः ॥ ५६ ॥ काशिराजश्च शैब्यश्च रथानामयुतैस्त्रिभिः ॥ एवमेतं महाव्यूहं व्यूह्य भा
रतपांडवाः ॥ ५७ ॥ सूर्योदयंत इच्छंतः स्थिता युद्धाय दंशिताः ॥ तेषामादित्यवर्णानि विमलानि महान्ति च ॥ श्वेतच्छत्राण्यशोभन्त वारणेषु रथेषु च ॥ ५८ ॥
इति श्रीमहाभारते भीष्मपर्वणि भीष्मव० क्रौंचव्यूहनिर्माणे पंचाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५० ॥ ॥ ५१ ॥ ॥ ५२ ॥ संजय उवाच क्रौंचं दृष्ट्वा ततो
व्यूहमभेद्यंत नयस्तव ॥ रक्ष्यमाणं महाघोरं पार्थेनामित तेजसा ॥ १ ॥ आचार्यमुपसंगम्य रूपं शल्यं च पार्थिव ॥ सौमदत्तिं विकर्णं च सोश्च त्थामानमेव च ॥ २ ॥
दुःशासनादीन् भ्रातृंश्च सर्वानेव च भारत ॥ अन्यांश्च सुबहून् शूरान युद्धाय समुपागतान् ॥ ३ ॥

॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ इति भीष्मपर्वणि नैलकंठीये भारतभाष्ये पंचाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५० ॥

॥ ५१ ॥

॥ ५२ ॥

क्रौंचमिति ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥